

HIỆU QUẢ CỦA NGUYÊN TẮC ĐẢNG CỬ, DÂN BẦU, CỬ TRI QUYẾT ĐỊNH TỐI HẬU TRONG CUỘC BẦU CỬ TỔNG THỐNG HOA KỲ VỪA QUA.

Thiện Ý

Nguyên tắc “**đảng cử, dân bầu, cử tri quyết định tối hậu**” đã được vận dụng hiệu quả vào thực tế trong các cuộc ứng cử và bầu cử tự do các chức vụ dân cử tại Hoa Kỳ, đã trở thành tập quán và truyền thống sinh hoạt dân chủ tại một quốc gia giàu mạnh và dân chủ vào bậc nhất thế giới này.

Tất nhiên nó hoàn toàn khác với nguyên tắc “**Đảng cử, dân bầu**” của chế độ độc đảng, độc tài toàn trị, do đảng CSVN áp đặt và thống trị bao lâu nay tại Việt Nam, một nước nghèo yếu và phản dân chủ vào bậc nhất thế giới. Sự khác biệt rõ nét, cụ thể ai cũng thấy trên hai mặt tư cách ứng cử và thể thức tranh cử và bầu cử các chức vụ dân cử các cấp tại Hoa Kỳ hoàn toàn khác với Việt Nam.

Về tư cách ứng cử các chức vụ dân cử cao nhất như Tổng Thống và các nghị sĩ dân biểu Liên bang và Tiểu bang tại Hoa Kỳ, ngoài những ứng viên độc lập, không theo đảng phái nào có quyền tự ứng cử, nếu hội đủ các điều kiện theo luật bầu cử, bất cứ đảng viên nào của các chính đảng, đều có quyền tự do ra ứng cử trong nội bộ đảng. Nếu thấy ứng viên hội đủ một số điều kiện chủ quan (năng lực, đạo đức, uy tín...) và khách quan (được nhiều người dân tin tưởng bỏ phiếu...) thì ứng viên được ra ứng cử nhân danh là người của đảng để được dân bầu.

Trong khi tại Việt Nam, các chức vụ dân cử cao nhất như Chủ tịch quốc hội, Chủ tịch nước, Thủ tướng chính phủ và mọi ứng viên dân cử các cấp đều do đảng cầm quyền duy nhất là đảng CSVN lựa chọn và chỉ định trước sẽ ra ứng cử tại các đơn vị bầu cử nào. Các ứng viên ngoài đảng CSVN tự ứng cử thì bị đảng cầm quyền tìm cách loại trừ triệt để, bằng mọi cách, người dân chỉ được chọn trong những ứng viên do đảng cử ra cho dân bầu. Nghĩa là nguyên tắc “Đảng cử, dân bầu” trong chế độ độc đảng, độc tài toàn trị CS tại Việt Nam chỉ là hình thức để tuyên truyền lừa mị nhân dân và quốc tế, mà thực chất cũng như thực tế chỉ là “Đảng cử, đảng bầu”, quyết định tối hậu không phải là lá phiếu của cử tri nhân dân mà là ý muốn của đảng CSVN.

Về thể thức tranh cử và bầu cử ở Hoa Kỳ thì đơn giản đối với các chức vụ dân cử cấp dưới như nghị sĩ, dân biểu Liên bang hay Tiểu bang, nhưng phức tạp và khó khăn hơn nhiều đối với các ứng viên chức vụ cao nhất của ngành hành pháp là Tổng thống Hoa Kỳ. Các ứng viên của các chính đảng trước hết phải qua một cuộc vận động tranh cử và bầu cử sơ bộ trong nội bộ đảng để giành được đủ đa số phiếu tín nhiệm của cử tri đoàn trong đảng theo quy định (Ví dụ đảng Cộng hòa 1237 và đảng Dân chủ khoảng 2300). Nếu ứng viên nào đạt bằng hay trên số phiếu cử tri đoàn nội bộ, sẽ đương nhiên được đề cử là ứng viên Tổng thống của đảng ra tranh cử với các ứng viên của đảng khác. Trong một cuộc tranh cử và bầu cử của cử tri toàn quốc, nếu ứng viên đảng nào đạt định mức tối thiểu 270 phiếu cử tri đoàn toàn quốc sẽ thắng cử chức vị Tổng thống Hoa Kỳ.

Thực tế gần nhất là cuộc bầu cử Tổng Thống Hoa Kỳ thứ 45, nhiệm kỳ 2016-2020 vừa qua đã diễn ra sôi nổi và đầy cam go kéo dài nhiều ngày tháng, trong cả hai cuộc bầu cử sơ bộ trong nội bộ mỗi đảng cũng như cuộc bầu cử chính thức để được sự tín nhiệm của đa số phiếu cử tri đoàn toàn quốc, giữa hai ứng viên Cộng Hòa Donald Trump và ứng viên Dân Chủ Hillary Clinton. Kết quả sau cùng ứng viên Cộng hòa Donald Trump đã thắng (với 276 trên 218 phiếu cử tri đoàn ở 50 Tiểu Bang) trái với mọi tiên đoán của nhiều người, Vì trước đó, các cuộc thăm dò công luận cho thấy ứng viên Dân chủ Hillary Clinton đã đạt từ 80% đến 90% tín nhiệm của cử tri, nên đoán chắc sẽ thắng để trở thành nữ Tổng thống Hòa Kỳ đầu tiên.

Thế nhưng, sự thắng cử Tổng Thống Hoa Kỳ của ứng viên Cộng Hòa Donald Trump mà nhiều người cho là “Ngựa về ngược” thực ra có căn cứ là do lá phiếu phiếu của đa số cử tri đã là yếu tố quyết định tối hậu đưa đến kết quả thực tế trái với ý muốn của nhiều người và với chính nội bộ đảng Cộng hòa. Vì ngay từ giai đoạn tranh cử sơ bộ, cá tính, cung cách tranh cử và các chủ trương chính sách đối nội táo bạo đi ra ngoài truyền thống tranh cử và chủ trương chính sách bao lâu nay của đảng Cộng Hòa đã khiến nhiều đảng viên cao cấp và có thế lực trong đảng Cộng hòa mất tin tưởng và lên tiếng chống đối cách này hay cách khác. Mặc dầu kết quả tranh cử sơ bộ ứng viên thượng gia thuần túy, chưa từng tham gia bất cứ chức vụ dân cử hay công cử nào là Donald Trump đã từng bước đánh bại 16 ứng viên gạo cội là những chính trị gia chuyên nghiệp giàu kinh nghiệm chính trường trong đảng Cộng hòa, nhưng vẫn không làm người của đảng tin là Ông sẽ đánh bại đối thủ Dân Chủ Hillary Clinton.

Như vậy có thể kết luận ngắn gọn, là mặc dầu thể thức ứng cử và bầu cử tại Hoa Kỳ là “Đảng cử, dân bầu”, nhưng trước sau gì cũng là từ lá phiếu bầu của cử tri trong nội bộ đảng (Bầu cử sơ bộ) và của cử tri nhân dân cả nước (Bầu cử chính thức).Như thế rõ ràng là tại Hoa Kỳ một cường quốc dân chủ nhất thế giới,nguyên tắc “Đảng cử, dân bầu, cử tri quyết định tối hậu” đã là một thực tế thể hiện bản chất thật của một chế độ dân chủ thật là “Quyền dân chủ” luôn được tôn trọng, bảo vệ và hành xử hiệu quả. Thực tế và thực chất này hoàn toàn trái ngược với nguyên tắc và thể thức “Đảng cử, dân bầu” trong chế độ độc đảng, độc tài toàn trị” do đảng CSVN áp đặt trong nhiều thập niên qua tại Việt Nam, với “Quyền làm chủ của nhân dân” bị tước đoạt qua thực chất các cuộc bầu cử bao lâu nay tại Việt Nam trước sau thì cũng chỉ là trò “Đảng cử, đảng bầu”bịp bợm lừa mị mà thôi.

Thiện Ý

Houston, ngày 23-11-2016